

PEŇAŽNÝ TREST V HISTORICKO-PRÁVNOM A KOMPARATÍVNOM KONTEXTE

FINANCIAL PENALTY (FINE) IN HISTORICAL-LEGAL AND COMPARATIVE CONTEXT

*Lukáš Michal'ov*¹

<https://doi.org/10.33542/SIC2022-1-04>

ABSTRAKT

Peňažný trest predstavuje de lege lata najvyužívanejší trest nespojený s odňatím slobody. Tento trest vystupuje ako jedna z významnejších a všeobecne akceptovaných alternatív ku krátkodobým trestom odňatia slobody. Popritom ide o jeden z mála alternatívnych trestov, ktoré boli predmetom regulácie aj skôr platných úprav, hoci nie vždy a nevyhnutne v pozícii alternatívy. Cieľom tohto príspevku je analyzovať úpravu peňažného trestu platnú na našom území od roku 1918 až po rekodifikáciu trestného práva hmotného v roku 2005. V nadväznosti nato autor skúma platnú a účinnú normatívnu reguláciu, a to tak z pohľadu teórie, ako aj vo svetle aktuálnych aplikačných záverov. V tretej časti článku autor ponúka zahranično-komparatívny pohľad na právnu úpravu peňažného trestu v Rakúsku. Účelom článku je komparatívne zhodnotenie právnych úprav peňažného trestu a vyslovenie návrhov de lege ferenda.

ABSTRACT

The financial penalty (fine) is de lege lata the most widely used sentence without imprisonment. This sentence stands out as one of the more significant and generally accepted alternatives to short-term imprisonment. In addition, it is one of the few alternative sentences that has been regulated by older legal acts, although not always and necessarily in the position of an alternative. The aim of this paper is to analyze the regulation of financial penalty in our territory from 1918 to the recodification of substantive criminal law in 2005. Subsequently, the author examines valid and effective normative regulation, in terms of theory and in light of current application conclusions. The third part of the article offers a foreign-comparative view of the legal regulation of fines in Austria. The purpose of the article is a comparative evaluation of the legal regulations of fines and the making of proposals de lege ferenda.

I. ÚVOD

Peňažný trest predstavuje jeden z najstarších trestov. Trestanie na peniazoch (tresty na peniazoch) predstavovalo integrálnu súčasť najrozličnejších úprav trestného práva v rôznorodých normatívnych podobách. Už germánsky zákonník *Lex Salica* určoval ako trest pre jednotlivé porušenia práva najčastejšie peňažnú pokutu.² Vo feudálnej spoločnosti bol peňažný trest ukladaný predovšetkým vyššie postaveným osobám, a to často i za veľmi závažné

¹ JUDr., PhD., Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, Slovenská republika.
Pavol Jozef Šafárik University in Košice, Faculty of Law, Slovak Republic.

² FICO, M.: Historický vývoj trestov. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2012. s. 7.

činy.³ Finančná náhrada získaná prostredníctvom trestu peňažnej povahy pôvodne neslúžila vo všeobecný prospech spoločnosti, ale vo väčšej miere sa považovala za náhradu škody.⁴

V súčasnosti vystupuje peňažný trest vo viacerých pozíciách. Významná je charakteristika peňažného trestu ako podstatnej alternatívy k nepodmienečným trestom odňatia slobody najmä kratšieho trvania, ktorých výkon nebol podmiennečne odložený. I napriek zjavnej majetkovej povahe nie je tento druh trestu určený iba pre postih majetkových trestných činov. Je vhodný i v iných prípadoch, pretože vďaka svojej povahe predstavuje pre páchatel'a citelnú sankciu.⁵ Súčasne predstavuje jeden z mála trestov systematizovaných do každého z trestných kódexov, ktoré na našom území platili po roku 1918.

Komplexným cieľom tohto príspevku je analyzovať a zhodnotiť úpravu peňažného trestu uplatnením viacerých komparatívnych prístupov. V prvom rade upriamuje príspevok pozornosť na zakotvenie peňažného trestu v trestných kódexoch, ktoré sa území dnešnej Slovenskej republiky uplatňovali od roku 1918 až po rekonštrukciu trestného práva hmotného účinnú od roku 2006. V nadväznosti na to je cieľom skúmať stav problematiky s účinnosťou *de lege lata*, a to tak z pohľadu teórie, ako aj vo svetle aktuálnych aplikačných záverov. V tretej časti článku sa ponúka zahranično-komparatívny pohľad na právnu úpravu peňažného trestu v Rakúsku. Takýmto spôsobom sa nadväzuje na historický výskum rakúskej právnej úpravy, ktorá platila v českej časti Československej republiky do 31. júla 1950. V tomto smere budem prezentovať celkové komparatívne zhodnotenie právnych úprav peňažného trestu a vyslovenie návrhov *de lege ferenda*.

II. PEŇAŽNÝ TREST V HISTORICKO-PRÁVNOM KONTEXTE

1. Peňažný trest v období do roku 1950

1.1. Rakúska úprava

Peňažný trest (*trest peněžitý*) bol do účinnosti prvej spoločnej kodifikácie trestného práva hmotného z roku 1950 pre českú časť Československej republiky upravený v § 241 zákona č. 117/1852 r. z. o zločinoch, prečinoch a priestupkoch (ďalej len „rakúsky trestný zákon“). Podľa tohto ustanovenia: „*Peníze, zboží, věci prodejné nebo náradí, pro přečiny nebo přestupky z trestu propadlé, připadají pokaždé k fondu chudých toho místa, kde trestný čin byl vykonán.*“ J. Prušák východiskovo konštatuje, že peňažný trest bol už v rímskom práve a doposiaľ je najdôležitejším majetkovým trestom. Nové trestné zákony sa celkom dôvodne snažili rozsah jeho pôsobnosti stále rozširovať. Peňažný trest totiž vynikal deliteľnosťou ako i jednoduchou možnosťou prispôsobenia majetkovým pomerom páchatel'a. Podľa rakúskej úpravy predstavoval jeden z nemnohých prostriedkov, ktorými bolo možné obmedzovať vtedy hojný, ale často bezvýznamný a škodlivý krátkodobý trest na slobode. Na druhej strane, poukazuje sa i na nevýhody peňažného trestu: „*Ovšem nelze též přehlížeti četných nedostatků, jež snadno trest peněžitý provázejí. Právem zajisté se poukazuje k tomu, že účinnost jeho velice je závislá na majetkových poměrech a osobní povaze postiženého, jakož i k tomu, že snadno lze trest peněžitý přesouvatí.*“⁶

Podmienky ukladania a výmera peňažného trestu sa diferencovali v závislosti od typovej závažnosti deliktov. Rakúsky trestný zákon vychádzal z trojdelenia trestných činov (priestupky, prečiny, zločiny). V prípade prečinov a priestupkov bolo možné peňažný trest uložiť ako trest hlavný alebo vedľajší, pri zločinoch len ako trest vedľajší. Najmenšia výmera činila 10 korún,

³ ŠTEFANKOVÁ, S.: Peňažný trest. In: MADLIAK, J. - MIHALOV, J. - ŠTEFANKOVÁ, S.: Trestné právo hmotné I. Všeobecná časť. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2011. s. 346.

⁴ KLÁTIK, J.: Peňažný trest. In: KLÁTIK, J. a kol.: Trestné právo hmotné. Všeobecná časť. Plzeň : Aleš Čeněk, 2018. s. 274.

⁵ ŽATECKÁ, E. - FRYŠTÁK, M.: Princíp restoratívnej justice v novom trestnom zákoníku. In: Days of Public Law. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2007. s. 658.

⁶ PRUŠÁK, J.: Rakúsky trestní. Díl všeobecný. Praha : Všeohr, 1912. s. 198.

najvyššia spravidla 1000 korún.⁷ Výnimky z tohto pravidla ustanovovali viaceré predpisy. Napríklad podľa § 29 ods. 1 zákona č. 50/1923 Sb. z. a n. na ochranu republiky bolo možné za čin trestný podľa tohto zákona uložiť vedľa trestu na slobode peňažný trest, najmä ak bol čin spáchaný zo zisťnosti alebo v úmysle poškodiť republiku.⁸ Tento trest bolo možné vymerať za priestupok od 50 korún do 10.000 korún, za prečin od 200 korún do 50.000 korún a za zločin od 1.000 korún do 500.000 korún.

Peňažné tresty *pripadali* chudinskému fondu v závislosti od miesta, kde bol trestný čin spáchaný (§ 241 rakúskeho trestného zákona). Štátu pripadali iba výnimočne, napríklad pokiaľ sa ukladali podľa zákona č. 50/1923 Sb. z. a n. na ochranu republiky (§ 29 ods. 2 tohto zákona).

Nevymožiteľné peňažné tresty sa trestali náhradnými trestami. Nevymožiteľnosť predstavovala častý jav, ktorého dôsledkom bola potreba premeny peňažného trestu na trest odňatia slobody. To predstavovalo jeden z nedostatkov peňažného trestu.⁹ Premena peňažných trestov na náhradné tresty odňatia slobody sa realizovala podľa § 260 rakúskeho trestného zákona pôvodne za každých 10 korún jedným dňom trestu odňatia slobody, najmenej však dvanásťhodinovým väzením. Osobitné zákony stanovovali výnimky.¹⁰ Ukladanie náhradného trestu výrazne pozmenil § 8 zákona č. 31/1929 Sb. z. a n., ktorým sa menia a dopĺňujú trestné zákony a trestné poriadky. Doba náhradného trestu mala byť s poukazom na tento zákon stanovená podľa kritéria zavinenia,¹¹ a to za každých 10 korún až 100 korún uloženého trestu na peniazoch jedným dňom trestu odňatia slobody. Ak súd uložil peňažný trest vedľa trestu na slobode, náhradný trest sa mal vymerať rovnakým druhom trestu ako uložený hlavný trest na slobode; inak mal byť namiesto nevymožiteľného trestu na peniazoch uložený náhradný trest väzenia. Doba náhradného trestu nesmela prevyšovať medze zákonnej sadzby trestu na slobode stanoveného za čin, a ak bol peňažný trest uložený vedľa trestu na slobode, spolu s ním nesmela prevyšovať medze jeho zákonnej sadzby. Pri odsúdení za priestupok nemohol byť uložený náhradný trest odňatia slobody vyšší ako 14 dní, pri odsúdení za prečin šesť týždňov, pri odsúdení za zločin šesť mesiacov. Ak sa mal vymerať náhradný trest na slobode za niekoľko peňažných trestov uložených za zbiehajúce sa trestné činy, uložil sa náhradný trest na slobode za čin najprísnejšie trestný. Pritom mal súd prihliadnuť k ostatným uloženým peňažným trestom. Ak bol vedľa peňažného trestu uložený trest smrti, doživotný alebo aspoň pätnásťročný trest na slobode, náhradný trest sa neukladal.

1.2. Uhorská úprava

Po vzniku Československej republiky platili na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi uhorské predpisy, najmä zák. čl. V/1878 (ďalej ako „uhorský trestný zákon“) a zák. čl. XL/1879 (ďalej ako „uhorský zákonník o priestupkoch“). Vychádzalo sa teda, podobne ako v prípade českej časti Československej republiky, z tripartície trestných činov (zločiny, prečiny, priestupky).¹² Trest na peniazoch (peňažný trest) sa ukladal podľa oboch zmieňovaných predpisov.

⁷ KALLAB, J.: Trestní právo hmotné platné v zemi české a moravskoslezské. (část obecná i zvláštní). Praha : Melantrich, 1935. s. 108.

⁸ Ako jednoznačne potvrdila neskoršia súdna prax, výpočet týchto motívov bol konštruovaný demonštratívny spôsobom. Peňažný trest podľa tohto zákona bolo možné ukladať aj za odlišné, v zákone nevymenované pohnútky. Pozri KALLAB, J. - HERRNRITT, V.: Dodatky k trestním zákonům československým a k trestnímu řádu československému. Komentované zákony Československé republiky. Praha : Kompas, 1938. s. 133.

⁹ PRUŠÁK, J.: Rakouské právo trestní. Díl všeobecný. Praha : Všehrd, 1912. s. 198. Podrobnejšie pozri tiež MILOTA, A.: Zákon na ochranu republiky. Kroměříž : J. Gusek, nakladatelství v Kroměříži, knihkupectví a knihtiskárna, 1923. s. 98.

¹⁰ KALLAB, J.: Nástin přednášek o trestním právu hmotném. Část obecná. Právnik v Brně, 1923. s. 97.

¹¹ KALLAB, J.: Trestní právo hmotné platné v zemi české a moravskoslezské. (část obecná i zvláštní). Praha : Melantrich, 1935. s. 108.

¹² Bližšie FICO, M.: Tripartícia trestných činov medzivojnovej Československej republiky. In: STUDIA IURIDICA Cassoviensia, 7, 2019, 2, s. 47-49.

Peňažný trest bolo možné uložiť ako trest samostatný pri prečinoch a priestupkoch. Pri zločinoch sa ukladal len ako vedľajší. Výmera sa podľa údajov z roku 1924 ustanovovala v rozsahu 2 koruny až 8.000 korún a 1 koruna až 600 korún pri priestupku. Nové zákony však stanovovali aj vyššie čiastky.¹³

Podľa § 53 uhorského trestného zákona sa peňažný trest stanovoval zvlášť pri každej jednotlivej osobe. V rozsudku, ktorým sa ukladal peňažný trest, mal súd zároveň ustanoviť náhradný trest, na ktorý sa mal nevyhnutel'ný peňažný trest premeniť. Trestný zákon obsahoval prepočtové pravidlo pre transformáciu peňažného trestu na náhradný trest. Trest na slobode, ktorý nastúpil namiesto peňažného trestu, nemal prevyšovať 6 mesiacov, ak bol peňažný trest uložený ako trest hlavný. Pokiaľ bol peňažný trest uložený ako trest vedľajší, nemal náhradný trest prevyšovať 3 mesiace. V prvom prípade sa ako náhradný trest ukladalo väzenie, v druhom prípade taký trest na slobode, na ktorý bol páchatel' odsúdený vedľa trestu peňažného. Ak bol peňažný trest uložený vedľa doživotného väzenia alebo pätnásťročného väzenia, premena na náhradný trest bola vylúčená. Z pozostalosti odsúdeného bolo možné peňažný trest vymáhať len v prípade, ak rozsudok nadobudol právoplatnosť ešte za jeho života.¹⁴ Ustanovenie § 53 uhorského trestného zákona obsahovalo aj ďalšie, podrobnejšie pravidlá pre ukladanie peňažného trestu.

Namiesto peňažného trestu uloženého za priestupok podľa uhorského zákonníka o priestupkoch nasledovalo uzamknutie. Tento náhradný trest bol čo do výmery diferencovaný v závislosti od toho, či bol pôvodný trest uložený ako trest samostatný alebo ako vedľa uzamknutia. V prvom prípade činila maximálna výmera 30 dní, v druhom prípade 14 dní.¹⁵

1.3. Ukladanie peňažného trestu mladistvým páchatel'om

Osobitné pravidlá platili pre ukladanie peňažného trestu mladistvým podľa § 9 zákona č. 48/1931 Sb. z. a n. o trestnom súdnictve nad mládežou účinného do 31. júla 1950.

Trestanie mladistvých peňažným trestom bolo podľa dôvodovej správy určitými názorovými skupinami spochybňované. Uvádza sa napríklad, že peňažný trest uložený mladistvému sa spravidla presunie na jeho rodičov alebo príbuzných a minie sa účelu. Argument proti zakotveniu ukladania tohto trestu mladistvým predstavovala napríklad i skutočnosť, že mladistvý často nepozná hodnotu peňazí. Na Slovensku bolo ukladanie peňažných trestov mladistvým skutočne najskôr úplne vylúčené a pripúšťalo sa až od roku 1913, hoci len v redukovanej miere.

V procese prípravy zákona č. 48/1931 Sb. z. a n. o trestnom súdnictve nad mládežou sa vychádzalo z konceptu, že peňažný trest môže pre mladistvého predstavovať v určitých prípadoch vhodný trest. To bolo dôvodom, prečo došlo k jeho normatívnemu ukotveniu. Peňažný trest mal byť efektívny napríklad v prípade, ak má mladistvý páchatel' dostatočné majetkové zdroje. Pokiaľ ide o argument o neznalosti hodnoty peňazí mladistvým, dôvodová správa uvádza: „*Tvrzení, že mladistvý nezná cenu peněz, nelze přiznati všeobecné správnosti. Naopak zaplatí-li trest ze svého, připravuje se tak o požitky, jež by si mohl jinak opatřiti, což, jak známo, je u mladistvého trestem zvláště citelným.*“¹⁶

Prvú osobitosť trestania mladistvých previnilcov predstavovalo zníženie hornej hranice trestnej sadzby. Horná hranica peňažného trestu stanovená trestnými zákonmi sa znižovala na polovicu. Dolná hranica neplatila. Obe modifikácie sa vzťahovali na peňažné tresty hlavné i peňažné tresty vedľajšie.¹⁷

¹³ MILOTA, A.: Trestní právo hmotné. Část obecná (nástin přednášek). Bratislava : Právnik, 1924. s. 87.

¹⁴ WOREL, J. O. - MILOTA, A. - STUNA, S.: Uherský trestní zákoník. Kroměříž : J. Gusek, nakladatelství v Kroměříži, knihkupectví a knihtiskárna, 1921. s. 8.

¹⁵ Pozri MILOTA, A.: Trestní právo hmotné. Část obecná (nástin přednášek). Bratislava : Právnik, 1924. s. 87.

¹⁶ Dôvodová správa k zákonu č. 48/1931 Sb. o trestnom súdnictve nad mládežou.

¹⁷ MIŘIČKA, A. - SCHOLZ, O.: Zákon o trestním soudnictví nad mládeží. Komentované zákony Československé republiky. Praha : Kompas, 1932. s. 41.

Náhradný trest na slobode pre prípad nevyožiteľnosti peňažného trestu nebolo možné uložiť. Ak sa stal peňažný trest uložený mladistvému nevyožiteľný, súd uznesením nariadil buď niektoré z kárnych opatrení podľa § 6 ods. 2 tohto zákona, alebo strázenie a primerané zamestnanie mladistvého nepretržite po dobu troch až šiestich hodín medzi deviatou a pätnástou hodinou vo vhodnej miestnosti, nie však vo väznici.

Na zaplatenie peňažného trestu mohla byť povolená lehota najviac jeden rok od nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku. Tiež bolo možné povoliť splácanie peňažného trestu po častiach tak, aby bol zaplatený v tej istej dobe. Možnosťou odkladu zaplatenia peňažného trestu a jeho splácania po častiach sa podľa dôvodovej správy normatívne vyriešil dobový spor o účelnosť zakotvenia peňažného trestu mladistvým. Prvá názorová skupina mala zato, že peňažný trest sa stane privilegiom bohatých mladistvých, pretože chudobným ukladaný nebude. Iní usudzovali, že bude predstavovať privilegium chudobných, keďže náhradný trest odňatia slobody sa pre prípad jeho nevyožiteľnosti v prípade mladistvých previnilcov nepripúšťal. Zákonodarca motivovaný snahou o nájdenie prieniku medzi oboma argumentačnými protipólmi teda pripustil povolenie odkladu platenia trestu a jeho platenie v splátkach. To malo vytvoriť priestor pre ukladanie peňažného trestu aj chudobným mladistvým. V každom prípade, povoľovať lehoty na zaplatenie peňažného trestu a jeho splácanie po častiach prináležalo orgánu, ktorého prináležalo vykonávať trest.¹⁸

2. Peňažný trest v rokoch 1950 – 1961

Dňa 1. augusta 1950 nadobudla účinnosť prvá spoločná kodifikácia trestného práva hmotného, zákon č. 86/1950 Zb. Trestný zákon (ďalej len „Trestný zákon z roku 1950“). Prijatím tohto zákona došlo na území Československa k unifikácii trestného práva hmotného. Eliminovaný sa dualizmus, ktorý v tejto oblasti existoval od vzniku Československej republiky v roku 1918.

Podľa § 18 ods. 2 písm. f) trestného zákona z roku 1950 vystupoval peňažný trest v pozícii vedľajšieho trestu. Zákonodarca túto konštrukciu odôvodnil poukazom na skutočnosť, že peňažný trest nemôže ďalej predstavovať výhodu pre majetné vrstvy, ktoré sa mohli jeho zaplatením vykúpiť. Peňažný trest ukladal súd podľa § 48 tohto zákona tam, kde to zákon výslovne ustanovoval, okrem prípadu, ak bolo zrejmé, že by tento trest bol nevyožiteľný. Popritom mohol súd uložiť peňažný trest spolu s trestom odňatia slobody aj pri iných trestných činoch, najmä ak páchatel prejavil trestným činom nepriateľstvo k ľudovodemokratickému poriadku alebo ak spáchal trestný čin zo ziskuchtivosti. Fakultatívny peňažný trest bol vylúčený pri uložení nápravného opatrenia a trestu smrti.¹⁹

Pri výmere peňažného trestu reflektoval súd osobné a majetkové pomery páchatel'a tak, aby peňažný trest pre neho znamenal predovšetkým citelné obmedzenie majetku nadobudnutého bezpracnými ziskami a odňatie majetkového základu, z ktorého pramenilo spáchanie trestného činu. Peňažný trest sa vymeriaval sumou do 10.000.000 korún a nesmel byť menší ako 1.000 korún. Vymožená suma peňažného trestu pripadla štátu.

Zmeny v ukladaní peňažného trestu priniesla novela prijatá zákonom č. 63/1956 Zb.. Podľa novelizovaného znenia mohol súd uložiť spolu s trestom odňatia slobody tiež peňažný trest, ak prejavil páchatel úmyselným trestným činom nepriateľstvo k ľudovodemokratickému poriadku alebo ak spáchal trestný čin zo ziskuchtivosti. Opätovne sa normatívne zakotvila výluka z ukladaní peňažného trestu pre prípad, ak je zrejmé, že by bol nevyožiteľný. Peňažný trest nebolo možné uložiť vedľa trestu prepadnutia majetku. Peňažný trest sa od 1. januára 1957 vymeriaval sumou od 100 korún do 50.000 korún. Nové rozpätie zákonnej sadzby vychádzalo tak zo zmeny ekonomicko-politických pomerov, ako aj z účelu peňažného trestu.

¹⁸ MIŘIČKA, A. - SCHOLZ, O.: Zákon o trestním soudnictví nad mládeží. Komentované zákony Československé republiky. Praha : Kompas, 1932. s. 41.

¹⁹ ŠIMÁK, J. - DOLENSKÝ, A.: Trestní zákon a Trestní řád. Praha : Orbis, 1951. s. 128.

Ak súd ukladal vedľa trestu dočasného odňatia slobody aj peňažný trest, musel zároveň určiť pre prípad jeho nevykonalnosti náhradný trest odňatia slobody. Náhradný trest spolu s trestom dočasného odňatia slobody nesmel dohromady presahovať hornú hranicu zákonnej sadzby o viac než o štvrtinu. Pri výmere náhradného trestu prihliadal súd na osobné pomery páchatel'a a na výšku uloženého peňažného trestu (§ 49 trestného zákona z roku 1950). Náhradný trest za trest peňažný súd nemohol uložiť mladistvému (§ 60 ods. 3 trestného zákona z roku 1950).

Trestný zákon z roku 1950 upravoval v § 50 aj ručenie za nevykonalný peňažný trest. Súd mohol vysloviť, že za nevykonalný peňažný trest uložený páchatel'ovi ručí aj majiteľ súkromného podniku, pri prevádzke ktorého bol trestný čin spáchaný alebo osoba zodpovedná za vedenie takého podniku, ak z nedbanlivosti prispeli na spáchanie trestného činu.

3. Peňažný trest v rokoch 1962 – 2005

Možnosť ukladania peňažného trestu podľa zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon (ďalej len „Trestný zákon z roku 1961“) bola ukotvená v § 27 písm. g) tohto zákona. V porovnaní s trestným zákonom z roku 1950 sa v pôvodnom znení nového kódexu neupravoval náhradný trest odňatia slobody ani ručenie pre prípad nevykonalnosti peňažného trestu. Peňažný trest nebolo možné uložiť popri nápravnom opatrení ani popri prepadnutí majetku. Zákonná výmera peňažného trestu sa určovala od 500 korún do 50.000 korún. Peňažný trest mohol súd uložiť ako trest samostatný alebo ako trest vedľajší.

Zakotvením možnosti uloženia peňažného trestu v pozícii samostatného trestu sa sledovalo dosiahnutie účelu trestu predovšetkým vtedy, ak sa páchatel' dopustil trestného činu zo ziskuchtivosti alebo ak trestný čin svedčil o iných nedostatkoch vo vzťahu páchatel'a k cudziemu majetku (najmä hospodárske, majetkové a všeobecne nebezpečné trestné činy).²⁰ Uloženie samostatného peňažného trestu teda prichádzalo do úvahy v prípade, ak Trestný zákon v osobitnej časti uloženie tohto trestu dovoľoval a vzhľadom na povahu spáchaného trestného činu a možnosti nápravy páchatel'a uloženie iného trestu na dosiahnutie účelu trestu nebolo potrebné.

Popri inom treste mohol súd uložiť peňažný trest podľa § 53 ods. 2 Trestného zákona z roku 1961 v prípade, ak páchatel' úmyselnou trestnou činnosťou získal alebo sa snažil získať majetkový prospech. V tomto prípade mal peňažný trest vhodne dopĺňovať iný trest. Takéto použitie peňažného trestu mohlo mať význam i pre postihnutie prospechu, ktorý páchatel' získal trestnou činnosťou, ak takýto prospech nebolo možné postihnúť trestom prepadnutia vecí ani občianskoprávnou náhradou škody. Myslelo sa najmä na trestný čin špekulácie, trestný čin poškodenia spotrebiteľ'a, či na prípady páchatel'ov, ktorí zašantročili veci prijaté ako úplatky.²¹

Pri výmere peňažného trestu súd obligatórne prihliadal na osobné a majetkové pomery páchatel'a. Popritom bolo potrebné prihliadať aj na všeobecné zásady ukladania trestov. Osobné pomery sa týkali veku, stavu, rodiny, povolania a podobne. Majetkové pomery sa týkali majetku a zárobku.²² Peňažný trest sa neukladal v prípade, ak bolo zrejmé, že by bol nevykonalný. Mladistvému mohol súd uložiť peňažný trest len v prípade, ak bol zárobkovo činný. Vymožená suma peňažného trestu pripadala v každom prípade štátu.

Podmienky ukladania peňažného trestu významne menila novela č. 56/1965 Zb. účinná od 1. augusta 1965. Peňažný trest vo výmere od 500 korún do 50.000 korún mohol súd uložiť, ak páchatel' úmyselnou trestnou činnosťou získal alebo sa snažil získať majetkový prospech. Bez splnenia týchto podmienok mohol súd uložiť peňažný trest iba v prípade, ak Trestný zákon v

²⁰ DOLENSKÝ, A. - HATALA, V. - KUDLÍK, A. - NOVOTNÝ, O. - SOLNAŘ, V.: Československé trestné právo. Všeobecná časť. Bratislava : Osveta, 1964. s. 218.

²¹ DOLENSKÝ, A. - HATALA, V. - KUDLÍK, A. - NOVOTNÝ, O. - SOLNAŘ, V.: Československé trestné právo. Všeobecná časť. Bratislava : Osveta, 1964. s. 218-219.

²² PANÍČEK, F.: Komentár k § 53 Trestného zákona. In: PANÍČEK, F. a kol.: Trestný zákon, Trestný poriadok a s nimi súvisiace predpisy. Bratislava : Obzor, 1966. s. 89.

osobitnej časti uloženie tohto trestu dovoľoval. Ako samostatný trest sa peňažný trest mohol uložiť, ak vzhľadom na povahu spáchaného trestného činu a možnosti nápravy páchatel'a uloženie iného trestu na dosiahnutie účelu trestu nebolo potrebné. Zákonodarca dôvodil, že v praxi sa ukázalo, že pri niektorých trestných činoch, prípadne u niektorých páchatel'ov, nebola nebezpečnosť činu pre spoločnosť dostatočne vyjadrená bez možnosti postihnúť páchatel'a i trestom majetkovej povahy. Naproti tomu pri niektorých páchatel'och postačovalo pre vyjadrenie nebezpečnosti ich činu pre spoločnosť postihnutie len samostatným trestom majetkovej povahy.

Novelou vykonanou zákonom č. 56/1965 Zb. sa opätovne zaviedol náhradný trest odňatia slobody. Hrozba, že náhradný trest sa vykoná, mala podľa mienky zákonodarcu pôsobiť na odsúdeného, aby peňažný trest vykonal. Ak teda súd ukladal peňažný trest, mal ustanoviť náhradný trest odňatia slobody až na jeden rok pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť zmarený. Obava zo zmarenia výkonu tohto trestu existovala napríklad u osôb, pri ktorých existovalo riziko odchodu z republiky. Nemuselo ísť o prípady, kedy by sa peňažný trest stal nevymožiteľný. Náhradný trest nesmel ani spolu s uloženým trestom odňatia slobody presahovať hornú hranicu trestnej sadzby.

Novela č. 175/1990 Zb. reflektovala zmenu spoločenských pomerov a ukladanie peňažného trestu opätovne významne modifikovala. Zákonná výmera trestnej sadzby sa ustálila v sume od 2.000 korún do 1.000.000 korún. Zákonodarca bol k tomuto opatreniu motivovaný nevyhnutnosťou reflexie rastu cien, miezd a platov a prejavmi inflácie. Výmera peňažného trestu sa nemenila takmer 30 rokov. To bolo dôvodom, prečo bolo nevyhnutné čiastky peňažného trestu navýšiť. Modifikáciu doznali i podmienky ukladania trestu. Bez podmienok podľa § 53 ods. 1 trestného zákona z roku 1961 bolo možné uložiť peňažný trest aj v prípade, že sa ukladal za trestný čin, pri ktorom horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody neprevyšovala tri roky, a vzhľadom na povahu spáchaného trestného činu a možnosť nápravy páchatel'a sa trest odňatia slobody súčasne neukladal. Možnosť ukladať peňažný trest sa v súlade s prezentovanými zámermi rozšírila tak, aby ho bolo možno ukladať za úmyselné a nedbanlivostné trestné činy, i keď majetkový motív nebol daný, pokiaľ sa trest odňatia slobody súčasne neukladal. Súd mohol povoliť splácanie peňažného trestu v primeraných mesačných splátkach. Možnosť stanovenia splátok už vo výroku rozsudku bola zavedená ako reakcia na zrušenie trestu nápravného opatrenia. Maximálna výmera náhradného trestu odňatia slobody sa zvýšila z jedného roka na dva roky.

Významné zmeny Trestného zákona z roku 1961 priniesla normatívna úprava peňažného trestu od 1. októbra 1994 (novela č. 248/1994 Z. z.). Zmena výmery z pôvodného rozmedzia 2.000 korún až 1.000.000 korún na 5.000 korún až 5.000.000 korún sa odôvodnila rastom cien a potrebou efektívneho postihu bezdôvodného obohacovania vzišlého z páchania majetkovej a ekonomickej trestnej činnosti, ktorá v tomto období spôsobovala veľké ekonomické škody. Výmera náhradného trestu odňatia slobody sa po novom kvantifikovala maximálne piatimi rokmi. Do istej miery sa modifikovali i podmienky ukladania fakultatívneho peňažného trestu.

III. PEŇAŽNÝ TREST *DE LEGE LATA*

1. Základné východiská

Peňažný trest je v súčasnosti najvyužívanejším trestom, ktorý nie je spojený s odňatím slobody. Tento trest predstavuje jednu z významnejších a všeobecne akceptovaných alternatív ku krátkodobým trestom odňatia slobody. Z hľadiska charakteru postihu možno peňažný trest vymedziť ako trest postihujúci majetok páchatel'a tým, že uložená peňažná suma, ktorej výšku

určí súd, znižuje jeho majetok.²³ Peňažný trest bol podľa dostupných štatistík v roku 2018 uložený spolu 2528 krát, v roku 2019 spolu 3016 krát a v roku 2020 spolu 2554 krát.²⁴

Právna úprava peňažného trestu je obsiahnutá najmä v § 56 až § 57 a § 114 až § 116 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (ďalej len „Trestný zákon“), v § 15 zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb. Výkon peňažného trestu upravuje § 429 až § 433 Trestného poriadku.²⁵ Súvisiacu problematiku uznávania a výkonu rozhodnutí o peňažnej sankcii v Európskej únii upravuje najmä zákon č. 183/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí o peňažnej sankcii v Európskej únii.²⁶

2. Ukladanie peňažného trestu dospelým páchatel'om

Podmienky ukladania peňažného trestu dospelému páchatel'ovi upravujú § 56 a § 57 Trestného zákona. Peňažný trest možno uložiť v dvoch samostatných situáciách.

V prvom prípade možno peňažný trest uložiť popri treste odňatia slobody, prípadne popri inom alternatívnom treste. V tejto pozícii sa peňažný trest stane doplnkom k tzv. trestu hlavnému v prípadoch, kedy súd odsudzuje páchatel'a úmyselného trestného činu, ktorým získal alebo sa snažil získať majetkový prospech.

V druhom prípade, bez splnenia vyššie uvedených podmienok, môže súd uložiť peňažný trest za prečin, ak vzhľadom na povahu spáchaného prečinu a možnosť nápravy páchatel'a trest odňatia slobody neukladá.²⁷ Peňažný trest však nemožno uložiť za akýkoľvek prečin. Obmedzenie pre uloženie peňažného trestu ako samostatného druhu trestu pri prečine možno vyvodiť z § 34 ods. 6 Trestného zákona, podľa ktorého za trestný čin, ktorého horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody ustanovená v osobitnej časti zákona prevyšuje päť rokov, musí súd uložiť trest odňatia slobody, ak tento zákon neustanovuje inak. Peňažnými trestami teda možno trestať len prečiny, ktorých horná hranica trestnej sadzby nepresahuje päť rokov. V tomto prípade predstavuje peňažný trest plnohodnotnú alternatívu ku krátkodobému trestu odňatia slobody, z čoho vyplýva jeho teoretická kvalifikácia ako rýdzo alternatívneho trestu.

Pre uloženie peňažného trestu ako alternatívneho trestu je nevyhnutné skúmanie povahy spáchaného prečinu. Súd v procese aplikácie sudcovského uváženia berie do úvahy spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, prít'azujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti, osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy. Súd pri určovaní druhu trestu a jeho výmery prihliadne aj na to, že páchatel' trestného činu získal trestným činom majetkový prospech. Nevyhnutný faktor, ktorý významne ovplyvňuje úsudok súdu o uložení peňažného trestu, predstavuje charakter trestnej činnosti. Z logiky veci a potreby reflexie záujmov spoločnosti vyplýva, že uloženie peňažného trestu bude namieste najmä v prípade majetkovej kriminality. Neznamená to však, že ukladanie peňažného trestu možno redukovať len na majetkové trestné činy. Takéto zúženie by bolo v rozpore s právno-filozofickými východiskami rozširovania používania hmotnoprávných alternatív. Peňažný trest je podľa súdnej praxe vhodný jednak ako samostatný trest, jednak v kombinácii s inými druhmi trestu nespojenými s odňatím slobody, aj pri trestných činoch majetkovo indiferentných. V konkrétnostiach sa má na mysli najmä kriminalita osôb doposiaľ bezúhonných. Môže ísť o menej závažné delikty, najmä nedbanlivostné. V týchto prípadoch mnohokrát postačí uloženie peňažného trestu ako sankcie samostatnej, vystupujúcej v pozícii klasickej alternatívy k nepodmienečnému trestu odňatia slobody. Na túto skupinu trestných činov sa potom spravidla vzťahuje § 56 ods. 2

²³ KLÁTIK, J.: Peňažný trest. In: KLÁTIK, J. a kol.: Trestné právo hmotné. Všeobecná časť. Plzeň : Aleš Čeněk, 2018. s. 274.

²⁴ Prípís Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky sp. zn. 181/2021-141-I zo dňa 21. apríla 2021.

²⁵ Pozri ZÁHORA, J.: Vykonávacie konanie. In: IVOR, J. - POLÁK, P. - ZÁHORA, J.: Trestné právo procesné II. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 342-343.

²⁶ Pozri KLIMEK, L.: Uznávanie a výkon rozhodnutí o peňažnej sankcii v EÚ; aplikácia v Slovenskej republike. In: Justičná revue, 63, 2011, 12, s. 1676-1685.

²⁷ § 56 ods. 2 Trestného zákona.

Trestného zákona (na rozdiel od § 56 ods. 1 Trestného zákona, ktorý upravuje uloženie peňažného trestu za úmyselný trestný čin majetkovej povahy).²⁸

Súd by mal pri ukladaní peňažnej alternatívy ďalej vziať na zreteľ osobné pomery páchatel'a, najmä jeho vek, osobný stav a rodinné pomery. Namiesto je skúmať aj predchádzajúce odsúdenia a taktiež možnosti nápravy (resocializácie), ktorá sa uložením takéhoto druhu trestu sleduje. Dôležité je, že uloženie a zaplatenie peňažného trestu nemusí priamo súvisieť s výškou majetkového prospechu získaného trestnou činnosťou. Peňažný trest je spôsobilý postihnúť akýkoľvek majetok páchatel'a trestného činu bez ohľadu na skutočnosť, či bol nadobudnutý trestnou činnosťou.

Súd by mal kvantifikovať peňažný trest tak, aby adekvátne postihoval majetok páchatel'a, súčasne aby reflektoval zásady ukladania trestov uvedené v § 34 Trestného zákona a aby rešpektoval normatívnu úpravu v § 56 a § 57 Trestného zákona. Trestný zákon kategorickým spôsobom predpisuje rozmedzie, v ktorom sa možno pri určovaní výšky peňažného trestu pohybovať. Výmera peňažného trestu nemôže byť znižovaná alebo zvyšovaná mimo rámec rozpätia sadzby.²⁹ Súd je oprávnený uložiť peňažný trest v rozpätí od 160 € do 331.930 €, pričom v legislatívnom procese je v súčasnosti návrh na zvýšenie tejto hornej hranice peňažného trestu až na 1.600.000 €³⁰. Táto výmera umožňuje dostatočnú diferenciáciu a dovoľuje dostatočne citel'ný postih tam, kde budú splnené predpoklady na uloženie tohto druhu trestu. Zákon však bližšie smernice pre stanovenie konkrétnej výmery v tomto rozpätí nevy vymedzuje.³¹ Pri zvažovaní výmery peňažného trestu súd nevyhnutne prihliada na osobné a majetkové pomery páchatel'a. Znamená to, že súd by mal skúmať nielen existenciu hnutel'ného alebo nehnuteľného majetku páchatel'a, prípadne iných aktív, ale aj záväzky ktoré by potenciálne alebo aj reálne mohli ovplyvňovať možnosť zaplatenia určenej výšky peňažného trestu. Pri stanovení výšky peňažného trestu by mal súd zohľadniť aj rozsah trestného činu a majetkový prospech, ktorý páchatel' získal alebo sa snažil získať. Súd by mal vziať na zreteľ tiež povinnosť na náhradu škody aj jej rozsah. Peňažný trest totiž nemožno uložiť, ak by sa tým zmarila možnosť náhrady škody spôsobenej trestným činom. Nie je bez významu ani fakt, že peňažný trest môže mať vo veľkej miere vplyv aj na rodinu páchatel'a a jeho blízke osoby, čo do istej miery koliduje³² so zásadou personalita trestu normatívne objektivizovanou v § 34 ods. 3 Trestného zákona. Podľa predmetného ustanovenia má trest postihovať iba páchatel'a tak, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby. Je zrejmé, že uložený peňažný trest nemusí mať bezprostredný vplyv výlučne na páchatel'a, ale môže postihovať aj blízke osoby a členov domácnosti, voči ktorým má páchatel' vyživovaciu povinnosť. Z uvedeného dôvodu by mali byť v rámci trestného konania prednostne a dostatočne zistené majetkové pomery páchatel'a. Potreba dostatočného zistenia pomerov páchatel'a súvisí aj s ďalším zákonným limitom, ktorý zakazuje súdu uložiť peňažný trest v prípade, ak je zrejmé, že ho odsúdený nebude schopný zaplatiť.

Pri ukladaní peňažného trestu vychádza súd v zásade z predpokladu, že odsúdený ho zaplatí naraz. Od tohto pravidla sa v zákonom ustanovenom prípade pripúšťa odchýlka. Ak je výška peňažného trestu vzhľadom na osobné a majetkové pomery páchatel'a privysoká, súd je oprávnený rozhodnúť, že odsúdený zaplatí peňažný trest v mesačných splátkach. V takom

²⁸ Porovnaj rozsudok Krajského súdu Trnava sp. zn. 3To/97/2018 zo dňa 07. marca 2019.

²⁹ R 4/1967.

³⁰ LP/2021/744 Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

³¹ ZEMAN, Š.: Aplikácia peňažného trestu v Slovenskej a Českej republike. 1. časť. In: Bulletin slovenskej advokácie : mesačník Slovenskej advokátskej komory, 20, 2014, 5, s. 14.

³² Podľa niektorých autorov predstavuje peňažný trest výnimku zo zásady, že trest by mal predstavovať osobnú ujmu páchatel'a trestného činu. Pozri NAVRÁTILOVÁ, J.: Druhy trestů. In: JELÍNEK, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Praha : Leges, 2010. s. 383. Naopak, podľa iných názorov sa tento druh trestu v kontexte postihu iných osôb v konečnom dôsledku až tak nelíši od iných druhov trestov, pretože pri každom druhu trestu možno nájsť okruh ľudí, ktorí sú uložením tohto druhu trestu postihnutí. Pozri STRÉMY, T. - KLÁTIK, J.: Alternatívne tresty. Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 134.

prípade súd súčasne v rozsudku určí výšku mesačných splátok a dobu, v ktorej má byť peňažný trest zaplatený. Trestný zákon v tomto smere ustanovuje maximálny časový cenzus. Súdne konkretizovaná doba na úhradu peňažného trestu nesmie byť dlhšia ako jeden rok od právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku. Aj z tohto pravidla sa v súlade s § 430 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku pripúšťa výnimka. Ak je páchatel'ovi uložený peňažný trest vo vyššej sume ako 16.590 €, môže súd povoliť jeho splácanie v splátkach tak, aby bol zaplatený najneskôr do dvoch rokov odo dňa, keď rozsudok nadobudol právoplatnosť. Takéto odloženie je však kumulatívne podmienené návrhom odsúdeného a existenciou dôležitých dôvodov.³³ Predseda senátu musí pri postupe podľa § 430 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zároveň určiť jednotlivé splátky a ich výšku tak, aby boli dané lehoty dodržané. Splátky nemusia byť, na rozdiel od postupu podľa § 56 ods. 3 Trestného zákona, určené podľa mesiacov.³⁴ Rozhodovanie súdu o povolení splátok je v každom prípade fakultatívnej povahy, z čoho je zrejmé, že súd by mal uprednostňovať uloženie peňažného trestu vo forme jednorazového zaplatenia. Len v prípadoch, ak jednorazové zaplatenie nie je možné, súd povolí zaplatenie peňažného trestu aj v splátkach.³⁵

Trestný zákon reaguje aj na prípady úmyselného zmarenia výkonu uloženého peňažného trestu. Obligatórnou súčasťou rozsudku znejúceho na zaplatenie peňažného trestu je aj výrok o uložení náhradného trestu odňatia slobody. Náhradný trest odňatia slobody by v tomto prípade mal plniť odstrašujúcu funkciu v tom zmysle, že jeho účelom by malo byť odradenie páchatel'a od nesplnenia primárnej povinnosti zaplatiť peňažný trest.

Náhradný trest odňatia slobody možno uložiť až na dobu piatich rokov. V prípade, ak sa peňažný trest ukladá popri treste odňatia slobody, teda nie ako alternatívny trest, uložený náhradný trest nesmie spolu so skôr uloženým trestom odňatia slobody presahovať zákonom dovolenú hranicu trestnej sadzby pri konkrétnom trestnom čine. V prípade, ak by náhradný trest presiahol uvedenú hranicu, alebo ak je peňažný trest ukladán popri treste odňatia slobody na doživotie, súd náhradný trest neuλοží. Náhradný trest musí byť v každom prípade ukladán v súlade so zásadami ukladania trestov a musí byť i spravodlivo a objektívne proporcionálny k výmere uloženého peňažného trestu. Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci vedenej pod sp. zn. 6To/11/2019 považoval za neadekvátne, aby náhradný trest odňatia slobody vo výmere desať mesiacov mal slúžiť ako odstrašenie a zároveň motivácia na to, aby obžalovaní zaplatili peňažný trest vo výške 1.000 €. Pomer závažnosti a dôsledkov týchto trestov považoval Najvyšší súd Slovenskej republiky za nevyvážený. Pri úvahách o primeranosti výmery náhradného trestu je potrebné citlivo zvažovať závažnosť a rozsah zásahu do osobnej slobody páchatel'a vo forme odňatia slobody, ak peňažný trest páchatel' úmyselne nezaplatí. Hlavným zmyslom náhradného trestu v zmysle § 57 ods. 3 Trestného zákona totiž nie je generálna či individuálna prevencia a dokonca ani morálne odsúdenie spoločnosťou. Náhradný trest v zmysle § 57 ods. 3 Trestného zákona prioritne plní funkciu hrozby (ak peňažný trest nezaplatí „pôjde do väzenia“) a zároveň motivácie (zaplatiť peňažný trest, a tak sa vyhnúť „väzeniu“), čo má páchatel'a „donútiť“ peňažný trest zaplatiť. Nemožno preto náhradné tresty odňatia slobody (§ 57 ods. 3 Trestného zákona) ukladať v proporcionálne nevyvážených výmerách k peňažným trestom.³⁶

Zaplatená suma peňažného trestu pripadá s poukazom na § 57 ods. 2 Trestného zákona štátu. V odsudzujúcom rozsudku znejúcom na zaplatenie peňažného trestu je však určená len výška peňažného trestu. Postup pri výkone peňažného trestu, napríklad určenie doby, v ktorej je

³³ Pozri ŠTEFANKOVÁ, S.: Peňažný trest. In: MADLIAK, J. - MIHALOV J. - ŠTEFANKOVÁ S.: Trestné právo hmotné I. všeobecná časť. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2011. s. 350.

³⁴ Podobne ZEMAN, Š.: Aplikácia peňažného trestu v Slovenskej a Českej republike. 2. časť. In: Bulletin slovenskej advokácie : mesačník Slovenskej advokátskej komory, 20, 2014, 6, s. 16.

³⁵ TOBIÁŠOVÁ, L.: Komentár k § 56 Trestného zákona. In: BURDA, E. - ČENTÉŠ, J. - KOLESÁR, J. - ZÁHORA, J. a kol.: Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 424.

³⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6To/11/2019 zo dňa 03. marca 2021.

potrebné peňažný trest uhradiť, obsahuje úprava vykonávacieho konania. Po tom, ako sa rozsudok ukladajúci peňažný trest stane vykonateľným, súd vyzve odsúdeného, aby ho zaplatil v lehote 15 dní odo dňa doručenia výzvy s poučením, že inak bude nariadený výkon náhradného trestu odňatia slobody. Peňažný trest sa platí na účet súdu/Štátnej pokladnice. Konkrétna identifikácia účtu býva súčasťou výzvy na zaplatenie peňažného trestu. Vo výzve sú obvykle uvedené aj ďalšie platobné údaje, napríklad špecifický symbol alebo variabilný symbol.

Vykonaním peňažného trestu, teda jeho zaplatením, dochádza k zahladeniu odsúdenia podľa § 92 ods. 2 Trestného zákona. Právny dôsledok zahľadzenia odsúdenia predstavuje fikcia needsúdenia páchatel'a.

3. Ukladanie peňažného trestu mladistvým páchatel'om

Trestný zákon v § 109 písm. b) umožňuje uložiť peňažný trest aj mladistvému páchatel'ovi. Zákonná úprava ukladania peňažného trestu mladistvým páchatel'om je obsiahnutá v § 114 až § 116 Trestného zákona. Pri peňažnom treste ukladanom mladistvému páchatel'ovi vystupuje do popredia vo zvýšenej miere prvok individuálnej prevencie zameranej na resocializáciu a rehabilitáciu mladistvých páchatel'ov.³⁷

Podmienky ukladania peňažného trestu mladistvým páchatel'om sú v podstate rovnaké ako v prípade dospelých páchatel'ov. Zásadný rozdiel predstavuje len odlišná limitácia výšky peňažného trestu a istá extenzia predpokladov jeho uloženia. Mladistvému páchatel'ovi možno uložiť peňažný trest v zníženom rozmedzí od 30 € do 16.950 €. Súčasne platí, že peňažný trest je možné mladistvému uložiť, ak je zárobkovo činný alebo to jeho majetkové pomery umožňujú. Zárobková činnosť a majetkové pomery sa u mladistvého páchatel'a posudzujú v čase rozhodovania o uložení peňažného trestu, nie v čase spáchania skutku.

V prípade úmyselného zmarenia uloženého peňažného trestu súd mladistvému určí náhradný trest odňatia slobody až na jeden rok. Náhradný trest nesmie spolu s pôvodne uloženým trestom odňatia slobody presiahnuť hornú hranicu trestnej sadzby zohľadňujúc zásady ukladania trestov mladistvým s poukazom na § 117 ods. 1 Trestného zákona.

Trestný zákon umožňuje v prípade mladistvých páchatel'ov tzv. nahradenie peňažného trestu. Po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol mladistvému uložený peňažný trest, môže súd rozhodnúť po vyjadrení mladistvého, že jeho zaplatenie alebo nevykonaný zvyšok sa nahradí tým, že mladistvý odsúdený vykoná všeobecne prospešnú činnosť v rámci probačného programu. Prácu v rámci všeobecne prospešnej činnosti prideli mladistvému probačný a mediačný úradník. V aplikačnej praxi sa toto ustanovenie využíva najmä v prípadoch, kedy mladistvý nie je schopný zaplatiť uložený peňažný trest pre okolnosti, ktoré nastali nezávisle na jeho vôli

V prípade mladistvých páchatel'ov umožňuje § 115 Trestného zákona podmienený odklad výkonu peňažného trestu. Tento inštitút je normatívne konštruovaný ako fakultatívny, pričom umožňuje súdu rozhodnúť o podmienenom odklade výkonu peňažného trestu v dvoch alternatívne vymedzených hmotnoprávných situáciách. V prvom prípade môže súd od výkonu peňažného trestu podmienenčne upustiť, ak vzhľadom na osobu mladistvého, najmä s prihliadnutím na jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, a na okolnosti prípadu, má za to, že účel trestu sa dosiahne aj bez jeho výkonu. V druhej situácii môže súd túto právomoc realizovať pre prípad, že prijme záruku za nápravu mladistvého a ak vzhľadom na výchovný vplyv toho, kto záruku ponúkol, má za to, že účel trestu sa dosiahne aj bez jeho

³⁷ KLÁTIK, J.: Právna úprava peňažného trestu v slovenskom trestnom práve hmotnom. In: KALVODOVÁ, V. - FRYŠTÁK, M. - PROVAZNÍK, J. (eds.): Trestní právo /stále/ v pohybu. Pocta Vladimíru Kratochvílovi. Brno : Masarykova univerzita, 2018. s. 207. V súvislosti s ukladaním peňažného trestu sa však vyskytli aj kritické názory poukazujúce na nízku efektívnosť tohto trestu. Pozri TUROŠÍKOVÁ, A.: Alternatívne tresty pre mladistvých – výhody a nevýhody. In: Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae : recenzovaný vedecký časopis Právnickej fakulty UK, príspevky z medzinárodného vedeckého seminára "Sankcie - trestnoprávne a kriminologické podnety pre trestnú politiku", Bratislava, 4. apríla 2016, 35, 2016, mimoriadne číslo, s. 128.

výkonu. Uvedené podmienky súvisia najmä so snahou zákonodarcu akcentovať výchovný vplyv trestu na mladistvého. Analyzovaným inštitútom sa súdu v podstate zveruje možnosť posúdiť prostredie, v ktorom mladistvý žije, prípadne prijať záruku dôveryhodnej osoby, a na tomto podklade uplatniť alternatívny prostriedok miernejšej povahy. Povolenie podmieneného odkladu peňažného trestu sa netýka výkonu ostatných trestov uložených popri peňažnom treste, ak súd nerozhodol inak.

Súd pri podmienenom odložení výkonu peňažného trestu určí mladistvému odsúdenému skúšobnú dobu až na tri roky. Skúšobná doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni nadobudnutia právoplatnosti rozsudku. Zároveň môže súd mladistvému uložiť primerané obmedzenia a povinnosti smerujúce k tomu, aby viedol riadny život, a povinnosť podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami. Nariadiť kontrolu technickými prostriedkami je možné, ak sú splnené podmienky podľa osobitného predpisu.³⁸ Na rozhodovanie o osvedčení v skúšobnej dobe sa na základe vnútorného odkazu obsiahnutého v § 116 ods. 3 Trestného zákona použijú ustanovenia o podmienenom odsúdení. Ak sa teda mladistvý v skúšobnej dobe osvedčí, hľadá sa neho, akoby nebol odsúdený.

IV. PEŇAŽNÝ TREST V RAKÚSKU

1. Hmotnoprávne aspekty

Peňažné tresty (*Geldstrafen*) sú východiskovo upravené v § 19 rakúskeho Trestného zákona (*Strafgesetzbuch, StGB*). Peňažný trest má v systéme rakúskeho trestného práva omnoho významnejšie postavenie než v našom zákonodarstve. StGB v komparácii so slovenským Trestným zákonom nezakotvuje tak široký diapazón alternatívnych trestov. Rakúska úprava síce počíta so sankciou v podobe verejnoprospešných prác, prípadne s trestom domáceho väzenia, neupravuje ich však ako samostatné alternatívne tresty. Napríklad verejnoprospešné práce sú upravené v súvislosti s odklonmi (*Diversions*) a trest domáceho väzenia sa upravuje ako spôsob výkonu trestu odňatia slobody.³⁹

Metodika kvantifikácie peňažného trestu je predmetom úpravy § 19 ods. 1 a ods. 2 StGB. Pri vymeriavaní peňažného trestu rakúsky zákonodarca zvolil systém denných sadziieb (*Tagessätzen*). Minimálna výmera trestu predstavuje dve denné sadzby. Určenie počtu denných sadziieb závisí v konkrétnom prípade od osobných pomerov a ekonomickej situácie (príjmu) odsúdeného. Účelom systému denných sadziieb je zabezpečiť rovnomerné zaťaženie odsúdených, ktorých príjmy a majetkové zabezpečenie sa môžu (môže) líšiť od prípadu k prípadu.⁴⁰ Pre skúmanie osobných pomerov a ekonomickej situácie je rozhodujúci okamih vydania rozsudku súdu prvej inštancie. StGB v tomto smere ustanovuje určité normatívne minimum a maximum. Denná sadzba peňažného trestu je ustanovená v minimálnej výške štyroch eur, pričom maximálna výška sa kvantifikuje hranicou päť tisíc eur. Horná hranica počtu denných sadziieb sa vo všeobecnej časti StGB neustanovuje,⁴¹ vyplýva z normatívnej úpravy jednotlivých trestných činov systematizovaných v osobitnej časti StGB. V základnej skutkovej podstate činí spravidla 360 alebo 180 denných sadziieb, výnimočne 60⁴² alebo 720 denných sadziieb. V kvalifikovaných skutkových podstatách je maximálna výmera vyššia. Napríklad za trestný čin sprenevery (§ 133 StGB) možno uložiť peňažný trest až vo výške 360 denných sadziieb. Za hanobenie štátu a jeho symbolov (§ 248 ods. 1 StGB) sa horná hranica peňažného trestu kvantifikuje sumou 720 denných sadziieb. Trestný čin ohovárania (§ 111 ods. 1 StGB) sa v základnej skutkovej podstate trestá výmerou až 360 denných sadziieb, pričom

³⁸ Zákon č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami.

³⁹ Porovnaj ŠČERBA, F.: Alternatívni tresty a opatření v nové právní úpravě. Praha : Leges, 2014. s. 287.

⁴⁰ Porovnaj https://www.oesterreich.gv.at/themen/dokumente_und_recht/strafrecht/8/2/Seite.2460702.html.

⁴¹ Rovnako KALVODOVÁ, V.: Trestněprávní sankční systémy v mezinárodním srovnání. In: Časopis pro právní vědu a praxi. 7, 1999, 3, s. 272.

⁴² ŠČERBA, F.: Alternatívni tresty a opatření v nové právní úpravě. Praha : Leges, 2014. s. 289.

v kvalifikovanej skutkovej podstate (§ 111 ods. 2 StGB) zaň možno uložiť peňažný trest až vo výške 720 denných sadzieb.

Súdne objektivizovaná výška dennej sadzby môže byť s poukazom na § 31a ods. 2 StGB znížená, ak dodatočne (*ex post*) dôjde k zmene osobných pomerov alebo ekonomickej situácie odsúdeného, ktorá nie je iba nepodstatná. Následná moderácia pôvodnej výšky peňažného trestu však nie je prípustná najmä v prípade, ak si odsúdený situáciu zhoršil úmyselným konaním.

Podmienky ukladania peňažného trestu namiesto trestu odňatia slobody upravuje § 37 StGB. Trest odňatia slobody možno alternovať peňažným trestom v dvoch situáciách.

Namiesto trestu odňatia slobody možno uložiť peňažný trest vo výške najviac 720 denných sadzieb, ak sú kumulatívne splnené nasledovné podmienky (§ 37 ods. 1 StGB):

- za spáchaný čin hrozí uloženie trestu odňatia slobody vo výmere najviac päť rokov,
- ak by súd zvolil uloženie trestu odňatia slobody, uložil by ho vo výmere najviac jedného roka,

- trest odňatia slobody nie je potrebný na účel zabránenia v páchaní ďalšej trestnej činnosti.

Peňažný trest možno uložiť pri splnení prísnejších podmienok aj v prípade, ak hrozí uloženie trestu odňatia slobody, ktorý prevyšuje päť rokov. Podľa § 37 ods. 2 StGB možno uložiť peňažný trest vo výške najviac 720 denných sadzieb:

- pokiaľ za trestný čin hrozí uloženie trestu odňatia slobody vo výmere najviac desať rokov,
- ak by súd zvolil uloženie trestu odňatia slobody, uložil by ho najviac vo výmere jedného roka,

- ak trest odňatia slobody nie je potrebný na účel zabránenia v páchaní ďalšej trestnej činnosti,

- peňažný trest postačuje na zabránenie páchaniu trestnej činnosti inými osobami.

Pre prípad nevykonalnosti peňažného trestu sa ustanovuje náhradný trest odňatia slobody (*Ersatzfreiheitsstrafe* podľa § 19 ods. 3 StGB). Peňažný trest nie je nevykonalný (*Uneinbringlichkeit*) v prípade, ak ho odsúdený nemá záujem zaplatiť. O nevykonalnosť pôjde, ak je isté, že opatrenia na vymáhanie peňažnej čiastky súdom (exekúcia) sa minú účinku.⁴³ Z kvantitatívneho hľadiska sa podľa § 19 ods. 4 StGB jeden deň výkonu náhradného trestu odňatia slobody zodpovedá dvom denným sadzbám peňažného trestu. Náhradný trest nesmie v každom prípade presiahnuť najvyššiu výmeru trestu odňatia slobody podľa príslušného zákona. Výkon náhradného trestu možno kedykoľvek odvrátiť alebo ukončiť, a to zaplatením zvyšnej čiastky.⁴⁴

2. Výkon peňažného trestu a náhradného trestu odňatia slobody

Výkon peňažného trestu upravujú § 409 a nasl. rakúskeho Trestného poriadku (*Strafprozeßordnung, StPO*). Odsúdený je povinný uhradiť peňažný trest bezprostredne potom, čo rozhodnutie nadobudne právoplatnosť. Ak sa tak nestane, odsúdený bude písomnou formou vyzvaný na zaplatenie peňažného trestu v štrnásťdňovej lehote. Ak sa výzva minie účinku, peňažný trest bude vymáhaný. V protipóle k slovenskej konštrukcii výkonu peňažného trestu teda rakúska právna úprava (podobne ako napríklad česká úprava) vychádza z koncepcie slabšieho postavenia peňažného trestu, keďže pred okamžitým nariadením jeho výkonu uprednostňuje jeho vymáhanie podľa osobitného predpisu o súdnom vymáhaní (*Gerichtliches Einbringungsgesetz, GEG*).⁴⁵ Slovenský zákonodarca priznáva peňažnému trestu od novely č. 262/2011 Z. z. v tomto kontexte značne posilnenú pozíciu. Podmienkou nariadenia výkonu náhradného trestu odňatia slobody nie je zistenie, že vymáhanie peňažného trestu by nevedlo k výsledku. Slovenský zákonodarca, na rozdiel od rakúskej koncepcie, vychádza z premisy, že

⁴³ Porovnaj https://www.oesterreich.gv.at/themen/dokumente_und_recht/strafrecht/8/2/Seite.2460702.html.

⁴⁴ <https://www.oesterreich.gv.at/lexicon/G/Seite.991123.html>.

⁴⁵ ŠČERBA, F.: Alternatívni tresty a opatrení v nové právni úpravě. Praha : Leges, 2014. s. 291-292.

právoplatným uložením peňažného trestu vzniká odsúdenému zákonná povinnosť podrobiť sa jeho výkonu. V opačnom prípade nie je podľa hodnovernej interpretácie dôvod neuplatniť voči odsúdenému náhradnú formu postihu, teda nariadiť výkon náhradného trestu odňatia slobody.

Ak by okamžitý výkon peňažného trestu odsúdeného neprimeraným spôsobom zasiahol, možno ho odložiť (§ 409a ods. 1 StPO). Povoliť odklad platenia peňažného trestu možno za splnenia podmienok predikovaných v § 409a ods. 2 StPO. Smrťou odsúdeného povinnosť na úhradu peňažného trestu zaniká, pokiaľ ešte nebol vykonaný.

Náhradný trest odňatia slobody sa vykonáva podľa zákona o výkone trestu (*Strafvollzugsgesetz, StVollzG*) rovnako ako každý iný trest odňatia slobody (§ 409 ods. 4 StPO). Náhradný trest sa však nevykoná, ak odsúdený peňažný trest zaplatí a túto skutočnosť na podklade § 3 ods. 1 StVollzG preukáže verejnou listinou, alebo ak vykoná verejnoprospešné práce podľa § 3a StVollzG.

V. ZÁVER

Vo vzťahu k historicko-komparatívnej časti príspevku možno záverom abstrahovať niekoľko zovšeobecňujúcich úsudkov. Peňažný trest sa podľa prevažnej väčšiny historických úprav ukladal ako trest hlavný alebo ako trest vedľajší. Výnimku predstavovalo obdobie 50. rokov, ktoré vo všeobecnosti výrazne modifikovalo charakter viacerých trestnoprávných inštitútov, obvykle na podklade ideologických dôvodov a k horšiemu stavu. V tomto čase sa peňažný trest ukladal len ako vedľajší. Výmera peňažného trestu sa modifikovala v závislosti od spoločenskej situácie, nápadu jednotlivých druhov kriminality, menových reforiem a ekonomického vývoja. Výnos získaný z peňažného trestu pripadal vždy štátu. Odlišné bolo len určenie podľa rakúskeho Trestného zákona z 1852, i to len za predpokladu, že osobitné predpisy prijaté po roku 1918 neupravili túto otázku inak. Zákonodarca takmer v každej úprave myslel i na nahradenie peňažného trestu. Takto sa pravidelne regulovali možnosti ukladania náhradných trestov odňatia slobody. Špecifický prostriedok pre prípad dosiahnutia účelu peňažného trestu podľa trestného zákona z roku 1950 predstavoval inštitút ručenia na základe výroku súdu. Každé trestné zákonodarstvo upravovalo i osobitosti ukladania peňažného trestu mladistvým. Rozdielne znaky spočívali vo formálnom aspekte (v niektorých obdobiach boli odchýlky ukladania peňažného trestu mladistvým upravené v osobitnom zákone, obvykle však boli súčasťou trestných kódexov) a v materiálnej rovine (úpravy boli v závislosti od spoločenskej situácie viac alebo menej prepracované). Významný vývojový aspekt možno identifikovať v tendenciách posilňovania pozície peňažného trestu. Slovenský zákonodarca sa v roku 2011 odchýlil od pomerne stabilnej konštrukcie, kde nariadeniu výkonu náhradného trestu odňatia slobody predchádzalo obligatórne vymáhanie peňažného trestu podľa predpisov občianskeho práva procesného. Priorizovaním silnejšej koncepcie peňažného trestu sa zákonodarca snažil eliminovať blokovanie alebo arbitrárne predlžovanie výkonu tohto trestu odsúdeným.

Pokiaľ ide o formulovanie návrhov *de lege ferenda*, na prvom mieste možno uvažovať o extenzii možností ukladania peňažného trestu. Ako som poukázal vyššie, peňažný trest možno ako alternatívu voči trestu odňatia slobody uložiť len za prečiny, ktorých horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody ustanovená v osobitnej časti Trestného zákona neprevyšuje päť rokov. V opačnom prípade prichádza do úvahy len uloženie trestu odňatia slobody, prípadne trestu domáceho väzenia. Takéto zákonné obmedzenie predstavuje vo svojej podstate zásadnú limitáciu ukladania peňažného trestu. O jeho opodstatnenosti možno polemizovať, najmä ak si uvedomíme skutočnosť, že aplikácia peňažného trestu ako trestu samostatného je v prípade zločinov absolútne vylúčená. To je azda najmarkantnejším dôvodom, prečo toto legislatívne riešenie nemožno považovať zo systémového hľadiska za primerané a vhodné. Pri niektorých druhoch trestnej činnosti, ktoré sa vyznačujú najmä ziskuchtivým motívom, spôsobením škody v ekonomickej sfére, či všeobecnejšie v oblasti majetkovej

kriminality, by si bolo možné predstaviť benevolentnejšie podmienky ukladania peňažného trestu ako alternatívy k trestu odňatia slobody. V týchto prípadoch by bolo namieste uvažovať aj o kombinácii peňažného trestu s vhodne zvoleným vedľajším trestom, napríklad trestom zákazu činnosti. Navyše, ak sa páchatel snažil trestnou činnosťou napríklad skrátiť daň, prípadne neoprávnene požiadal o vrátenie dane z pridanej hodnoty, a jeho konanie napĺňa znaky kvalifikovanej skutkovej podstaty, aplikácia peňažného trestu môže mať aj preventívno-výchovný charakter. Jednoducho, páchatel bude za ekonomickú trestnú činnosť sankcionovaný rovnakou formou, teda majetkovou sankciou. Nie je bez významu ani skutočnosť, že pobyt páchatelov ekonomickej kriminality na slobode nie je v porovnaní s páchatelmi násilnej trestnej činnosti alebo sexuálnej trestnej činnosti nebezpečný z hľadiska ochrany spoločnosti. Reflexia načrtnutých úvah zákonodarcom by vytvorila dostatočný priestor pre zníženie ukladania trestu odňatia slobody v nepodmienečnej forme. Tým by sa v špecifickom kontexte súčasne zvýraznila aplikácia modelu restoratívnej justície. Na druhej strane je potrebné dodať, že súd by bol v každom jednotlivom prípade povinný posudzovať povahu trestného činu a osobu páchatel'a a zisťovať, či uloženie peňažného trestu bude postačovať na ochranu spoločnosti

Za zaujímavé možno považovať aj ukladanie peňažného trestu v tzv. denných sadzbách napríklad v podobe podrobne predstavenej pri analýze rakúskej úpravy. Tento zámer môže podporiť i fakt, že systém denných sadziab (pokút) má v kontinentálnej Európe pomerne stabilné miesto a dlhú tradíciu. Ukladanie peňažného trestu dennými sadzbami bolo zavedené prvýkrát vo Fínsku v roku 1921⁴⁶ a dnes existuje v mnohých európskych štátoch, popri Rakúsku napríklad aj v Českej republike či Maďarsku. V Českej republike činí peňažný trest najmenej 20 a najviac 730 celých denných sadziab. Denná sadzba činí najmenej 100 Kč a najviac 50.000 Kč. V Maďarsku je možné uložiť peňažný trest (pokutu) minimálne na 30 dní, maximálne na 540 dní. Suma určená na deň musí predstavovať minimálne 1.000 forintov a maximálne 500.000 forintov. Predmetný spôsob ukladania peňažného trestu považujem za inšpiratívny z dôvodu dôslednejšej možnosti nastavenia jeho výšky. Povedané inak, v procese kvantifikácie peňažného trestu možno s poukazom na zásadu personalitu trestu zohľadniť osobu páchatel'a, jeho potreby a potreby jeho rodiny. Závažnosť trestného činu ukladaného aplikáciou systému denných sadziab určuje počet denných sadziab, pričom hodnota každej jednotky dennej sadzby je závislá od finančných prostriedkov páchatel'a tak, aby sa zabezpečilo citelné a rovnomerné zameranie hospodárskej záťaže na konkrétneho páchatel'a. To robí peňažný trest výrazne adresnejším. Práve takýto spôsob výpočtu denných sadziab odráža závažnosť trestného činu a cielenejšie vyrovnáva účinky trestu.⁴⁷ Takáto koncepcia býva všeobecne považovaná za transparentnejší spôsob výmery peňažného trestu tak vo vzťahu k odsúdenému, ako aj vo vzťahu k verejnosti.⁴⁸

Medzi odborníkmi je kritizovaná slovenská úprava možnosti premeny peňažného trestu len na trest odňatia slobody. *De lege ferenda* by bolo vhodné zaviesť možnosť premeny peňažného trestu aj na trest povinnej práce⁴⁹ napríklad tak, ako to pripúšťa rakúska úprava.⁵⁰ Takouto legislatívnou zmenou by sa podľa niektorých názorov mohla posilniť pozícia peňažného trestu

⁴⁶ NOVOTNÝ, O. - VANDUCHOVÁ, M.: Druhy trestů. In: NOVOTNÝ, O. - DOLENSKÝ, A. - JELÍNEK, J. - VANDUCHOVÁ, M.: Trestní právo hmotné I. Obecná část. Praha : Aspi Publishing, 2003. s. 286.

⁴⁷ JALČ, A. - JURIŠOVÁ, K.: Systém denných sadziab pri peňažnom treste vo vybraných zahraničných právnych úpravách. In: Justičná revue, 69, 2017, 4, s. 572 a nasl.

⁴⁸ GREGUŠOVÁ, A.: Peňažný trest ako sankcia ukladaná fyzickým osobám a právnickým osobám. In: STRÉMY, T. (ed.): Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach. Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie. Praha : Leges, 2014. s. 418.

⁴⁹ ŠIMOVČEK, I.: Ukladanie alternatívnych trestov ako problém normotvorby s dôrazom na trestné právo procesné. In: STRÉMY, T. (ed.): Restoratívna justícia a alternatívne tresty v aplikačnej praxi. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Praha : Leges, 2015. s. 118.

⁵⁰ § 3a StVollzG.

ako dôležitej alternatívy k trestu odňatia slobody. To by mohlo v časovej nadväznosti priniesť i ukládanie peňažného trestu v širšej miere.⁵¹

KLÚČOVÉ SLOVÁ

Alternatívny trest, peňažný trest, historická komparácia, mladistvý páchatel', Rakúsko

KEY WORDS

Alternative sentence, Financial penalty (Fine), historical comparison, juvenile offender, Austria

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. BALOČKO, M.: Prijímanie, umiestňovanie, zmena spôsobu výkonu trestu a premiestňovanie. In: 4. Košické dni trestného práva : Privatizácia výkonu trestu odňatia slobody, sci-fi alebo jediná možnosť? : zborník vedeckých prác. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Vydavateľstvo ŠafárikPress, 2020. ISBN 9788081529450.
2. BALOČKO, M.: Účasť záujmového združenia osôb v trestnom konaní. In: Privatizácia verejného práva verzus publicita súkromného práva : zborník vedeckých príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie doktorandov a vedeckých pracovníkov. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Vydavateľstvo ŠafárikPress, 2021. ISBN 9788057400141.
3. BURDA, E. - ČENTÉŠ, J. - KOLESÁR, J. - ZÁHORA, J. a kol.: Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 9788074003240.
4. DEMETER, M.: Peňažný trest ako význačná alternatíva k trestu odňatia slobody v probačnej a mediačnej službe a činnosť probačného a mediačného úradníka pri kontrole jeho výkonu. In: Justičná revue, 60, 2008, 3. ISSN 1335-6461.
5. DOLENSKÝ, A. - HATALA, V. - KUDLÍK, A. - NOVOTNÝ, O. - SOLNAŘ, V.: Československé trestné právo. Všeobecná časť. Bratislava : Osveta, 1964.
6. FICO, M.: Historický vývoj trestov. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2012. ISBN 9788070979488.
7. FICO, M.: Tripartícia trestných činov medzivojnovej Československej republiky. In: STUDIA IURIDICA Cassoviensia, 7, 2019, 2. ISSN 1339-3995. DOI: <https://doi.org/10.33542/sic2019-2-05>.
8. GREGUŠOVÁ, A.: Peňažný trest ako sankcia ukladaná fyzickým osobám a právnickým osobám. In: STRÉMY, T. (ed.): Restoratívna justícia a alternatívne tresty v teoretických súvislostiach. Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie. Praha : Leges, 2014. ISBN 9788075020345.
9. IVOR, J. - POLÁK, P. - ZÁHORA, J.: Trestné právo procesné II. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. ISBN 9788081686191.
10. JALČ, A. - JURÍŠOVÁ, K.: Systém denných sadzieb pri peňažnom treste vo vybraných zahraničných právnych úpravách. In: Justičná revue, 69, 2017, 4. ISSN 1335-6461.
11. JELÍNEK, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Praha : Leges, 2010. ISBN 9788087212493.
12. KALLAB, J. - HERRNRITT, V.: Dodatky k trestním zákonům československým a k trestnímu řádu československému. Komentované zákony Československé republiky. Praha : Kompas, 1938.
13. KALLAB, J.: Nástin přednášek o trestním právu hmotném. Část obecná. Právník v Brně, 1923.

⁵¹ Pozri DEMETER, M.: Peňažný trest ako význačná alternatíva k trestu odňatia slobody v probačnej a mediačnej službe a činnosť probačného a mediačného úradníka pri kontrole jeho výkonu. In: Justičná revue, 60, 2008, 3, s. 444.

14. KALLAB, J.: Trestní právo hmotné platné v zemi české a moravskoslezské. (část obecná i zvláštní). Praha : Melantrich, 1935.
15. KALVODOVÁ, V.: Trestněprávní sankční systémy v mezinárodním srovnání. In: Časopis pro právní vědu a praxi. 7, 1999, 3. ISSN 1210-9126.
16. KLÁTIK, J. a kol.: Trestné právo hmotné. Všeobecná časť. Plzeň : Aleš Čeněk, 2018. ISBN 9788073807252.
17. KLÁTIK, J.: Právna úprava peňažného trestu v slovenskom trestnom práve hmotnom. In: KALVODOVÁ, V. - FRYŠTÁK, M. - PROVAZNÍK, J. (eds.): Trestní právo /stále/ v pohybu. Pocta Vladimíru Kratochvílovi. Brno : Masarykova univerzita, 2018. ISBN 9788021089211.
18. KLIMEK, L.: Uznávanie a výkon rozhodnutí o peňažnej sankcii v EÚ; aplikácia v Slovenskej republike. In: Justičná revue, 63, 2011, 12. ISSN 1335-6461.
19. KOTLÁN, P.: Spor o podstatu trestní odpovědnosti. In: Právník, 160, 2021, 9. ISSN 0231-6625. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9946-1955>.
20. MADLIAK, J. - MIHALOV, J. - ŠTEFANKOVÁ, S.: Trestné právo hmotné I. Všeobecná časť. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2011. ISBN 9788070978252.
21. MILOTA, A.: Trestní právo hmotné. Část obecná (nástin přednášek). Bratislava : Právník, 1924.
22. MILOTA, A.: Zákon na ochranu republiky. Kroměříž : J. Gusek, nakladatelství v Kroměříži, knihkupectví a knihtiskárna, 1923.
23. MÍŘIČKA, A. - SCHOLZ, O.: Zákon o trestním soudnictví nad mládeží. Komentované zákony Československé republiky. Praha : Kompas, 1932.
24. NOVOTNÝ, O. - DOLENSKÝ, A. - JELÍNEK, J. - VANDUCHOVÁ, M.: Trestní právo hmotné I. Obecná část. Praha : Aspi Publishing, 2003. ISBN 9788086395739.
25. PANÍČEK, F. a kol.: Trestný zákon, Trestný poriadok a s nimi súvisiace predpisy. Bratislava : Obzor, 1966.
26. PRUŠÁK, J.: Rakouské právo trestní. Díl všeobecný. Praha : Všeherd, 1912.
27. PROVAZNÍK, J.: „Pravé“ verbálne trestné činy z nenávisťi. In: Časopis pro právní vědu a praxi, 28, 2020, 4, ISSN 1210-99126. DOI: <https://doi.org/10.5817/CPVP2020-4-6>.
28. STRÉMY, T. - KLÁTIK, J.: Alternatívne tresty. Bratislava : C. H. Beck, 2018. ISBN 9788089603565.
29. ŠČERBA, F.: Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. Praha : Leges, 2014. ISBN 9788087576939.
30. ŠIMÁK, J. - DOLENSKÝ, A.: Trestní zákon a Trestní řád. Praha : Orbis, 1951.
31. ŠIMOVIČEK, I.: Ukladanie alternatívnych trestov ako problém normotvorby s dôrazom na trestné právo procesné. In: STRÉMY, T. (ed.): Restoratívna justícia a alternatívne tresty v aplikačnej praxi. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Praha : Leges, 2015. ISBN 9788075021045.
32. TUROŠÍKOVÁ, A.: Alternatívne tresty pre mladistvých – výhody a nevýhody. In: Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae : recenzovaný vedecký časopis Právnickej fakulty UK, príspevky z medzinárodného vedeckého seminára "Sankcie - trestnoprávne a kriminologické podnety pre trestnú politiku", Bratislava, 4. apríla 2016, 35, 2016, mimoriadne číslo. ISSN 1336-6912.
33. WOREL, J. O. - MILOTA, A. - STUNA, S.: Uherský trestní zákoník. Kroměříž : J. Gusek, nakladatelství v Kroměříži, knihkupectví a knihtiskárna, 1921.
34. ZEMAN, Š.: Aplikácia peňažného trestu v Slovenskej a Českej republike. 1. časť. In: Bulletin slovenskej advokácie : mesačník Slovenskej advokátskej komory, 20, 2014, 5. ISSN 1335-1079.

35. ZEMAN, Š.: Aplikácia peňažného trestu v Slovenskej a Českej republike. 2. časť. In: Bulletin slovenskej advokácie : mesačník Slovenskej advokátskej komory, 20, 2014, 6. ISSN 1335-1079.
36. ŽATECKÁ, E. - FRYŠTÁK, M.: Princíp restoratívnej justice v novém trestním zákoníku. In: Days of Public Law. Brno : Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2007. ISBN 9788021044302.

ZOZNAM SÚDNYCH ROZHODNUTÍ

1. R 4/1967.
2. Rozsudok Krajského súdu Trnava sp. zn. 3To/97/2018 zo dňa 07. marca 2019.
3. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6To/11/2019 zo dňa 03. marca 2021.

KONTAKTNÉ ÚDAJE AUTORA

JUDr. Lukáš Michalov, PhD.

odborný asistent

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Právnická fakulta, Katedra trestného práva

Kováčska 26, 040 75 Košice

Telefón: + 421 55 234 4146

E-mail: lukas.michalov@upjs.sk